

ság, a bútor célszerűsége mindenekfelett. De egyszer korrigálni kell majd ezeket a kaptafa-elméleteket. És meg kell majd írni a kilenevenes évek minden megálmodott — művészeti és dekoratív — ábrándját. Abban a szecessziót újraértékelő munkában a legnagyobb alkotásokra kell majd hivatkozni. Ott lesz az Olbrich esodálatos darmstadti tornya, a bécsi szecesszió számára való kupolája, ott lesz a belgák egy kis tábora és a magyar Rippl-Rónai. Gobelin-terveivel, könyvdíszjeleivel, színházi kulisszaterveivel. Minden üvegablakával és hímzésével. És akkor ott lesz minden hódolatával és szubtilis ízlésével az a kor is, mely a kaposvári halottban nemesek a magyar, hanem az egész világ új díszítő formanyelvének egyik apostolát fogja tisztelni. (N. P.)

PÁLYÁZATOK

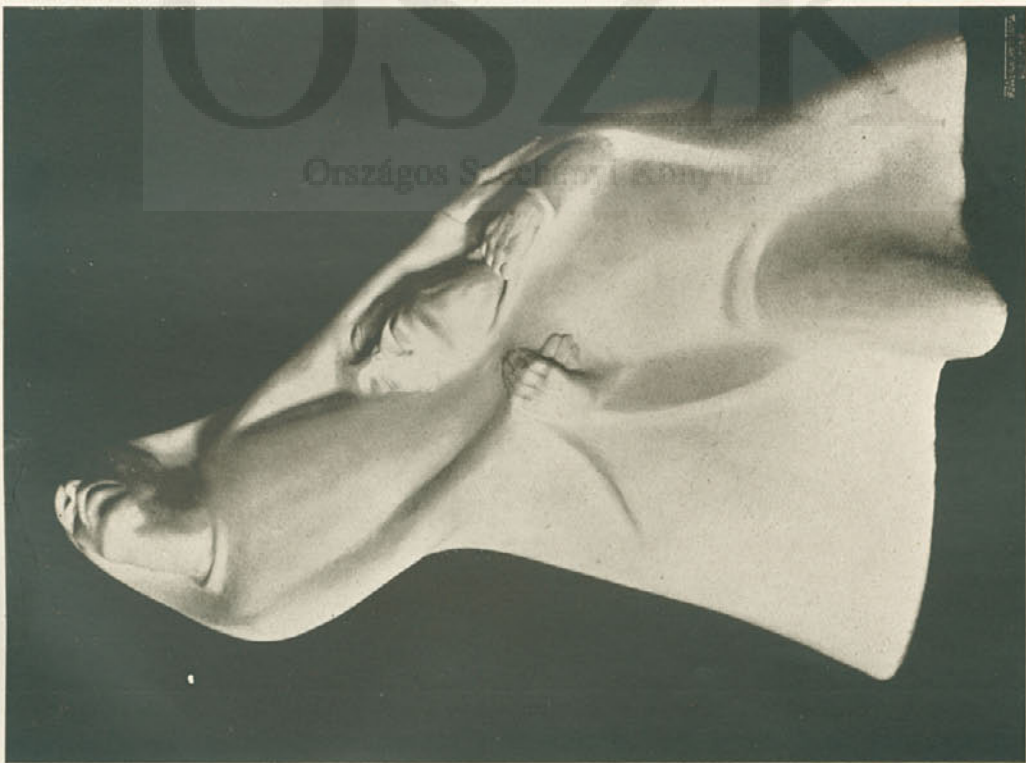
IPARMŰVÉSZETI PÁLYÁZATOK. E számunk cikkei között méltatjuk a székesfővárosnak a hazai iparművészet intenzívebb felkarolására irányuló elhatározásait. Ezek között két nagyobbarányú pályázat hirdetéséről szól. Az egyik Budapest idegenforgalmának fejlesztésére alkalmas plakátok tervezésére szól, a másik sport- és egyéb versenyek alkalmából díjra adható művészi emléktárgyakra. Az Orsz. M. Iparművészeti Társulatot felkérték, hogy mindkét pályázat bíráló bizottságába 2, illetve 3 tagot küldjön ki. A pályázatra szóló felhívásokat közzétételük után a Társulat irodája révén is kaphatják az érdeklődők.

MUZEÁLIS ÜGYEK

AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM GYARAPODÁSA. Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményei legutóbb örvendetesen gyarapodtak. A Procopius Béla nagyarányú adományával adott nemes példa máris számos követőre talált. Az egri érsekség engedelmével Keller László sajtószentpéter-i róm. kath. lelkész a múzeumnak juttatta a sajobábonyi templom használaton kívüli faragott és berakásos padjainak egyikét, amely a dlósgyőri páloskolostor templomából származik (1741. évből). A textil-gyűjtemény több ruhadarabbal (a XVIII. és XIX. századból), egy felsőmagyarországi damaszt terítővel (gr. Teleki Sándorné ajándéka) és egy 44 darabból álló nagyon értékes esipkegyűjteménnyel gazdagodott, melyben a brüsszeli, a point de rose, Valenciennes, Velence, Alençon, Malines, Argentan és Brabant esipkéi kiváló darabokkal vannak képviselve s amely gyűjteménnyel csaknem megkétszereződött a múzeum esipkeállománya. Üzv. báró Hatvany Józsefné a esipkével együtt még egy 38 darabból álló

esipkegyűjteményt és egy keresztelő-készletet is juttatott a múzeumnak. Hatvanhárom plakett, hatvan érem és három háborús jelvény üzv. gr. Teleki Sándorné adománya; közöttük számos igen értékes francia érem. Számszerint legnagyobb gyarapodást a keramika csoportja mutat (69 db porcellán és faience, 35 db üveg, ugyan- csak báró Hatvany Józsefné adománya). A porcellánok — nagyjából részben esészék és kávéskészletek — kínai és japán, meissen, bécsi, berlini, nymphenburgi, fürstenbergi, nápolyi, herendi stb. gyártmányok, szerencsésen egészítik ki a múzeum gyűjteményeit. Néhány porcellánfigura, faience és keményeserép-esésze, továbbá az üvegek közül XVIII. századbéli vésett pohár, zománccfestésű ún. Kuthgasser-üvegek és több biedermeier palack, serleg és tál érdemel megemlést. A múzeum könyvtára szintén részesült több ajándékban, melyek közül a Kner Imre úr által felajánlott 124 db plakátot kell kiemelni. Az Iparművészeti Múzeum legközelebb kiállítás keretében fogja bemutatni legújabb szerzeményeit, melyeknek bővebb ismertetésére annak idején visszatérünk. Megemlítjük még, hogy a vallás- és közoktatásügyi minisztérium a modern művészet támogatására szánt segélyből nagyobb összeget juttatott az Iparművészeti Múzeumnak, mely lehetővé teszi azt, hogy a múzeum modern osztálya most már tervszerűleg, nem pedig csak kisebb alkalmi vásárlásokkal, mint eddig, megalapíttassék és kiépíttessék.

A FIÓKMÚZEUM. A kiscelli kastély, amely tudvalevőleg Schmidt Miksának, a kiváló bútorgyárosnak ritka érdekességű régi és stílusbútorait foglalja magában, a tulajdonos intenciói szerint át fog menni az állam tulajdonába. Míg a körülötte levő nagy parkot és földeket, valamint a tulajdonos hét villáját a főváros részére hagyományozza, addig a kastélyt magát, mely egykor a trinitáriusok kolostora volt, az Iparművészeti Múzeum fiókjaként óhajtja a nagyközönség rendelkezésére bocsátani. Schmidt Miksának ez a nagyszerű, mondhatni történelmi jelentőségű eszelekedete fővárosunkat egy rendkívüli látványossággal teszi gazdagabbá. A Ráth György-múzeum mellett tehát második fiók-múzeuma is lesz az üllőiúti anyaintézetnek, melyben egy dolgos életnek, egy esodásan kifinomult ízlésnek sok-sok remek alkotását, válogató, gyűjtő és restauráló tevékenységének termékeit fogják a kirándulók szemlélhetni. A kiváló bécsi patricius-esaládnak nálunk letelepült sarja, az új földesúr nem is hagyhatna monumentálisabb emléket maga után ennél. A finom szobrászati dísszel s műemlékekkel megkomponált kastélykert a főváros gondozásában hatalmas parkká fog kiszélesedni a Kiscelli-úton. Kirándulóhely, látványosság s egyben a népkultúra hatalmas intézménye lesz így a magyar mecénás hagyatékából, mely a távoli Óbudán talán még áldottabb hivatást fog betölteni, mintha a város szívében volna.

Zilzer Hajnalka: Pietá, Szenvedők, Majollkaplasztka. — Pietá, Leidende, Majollkaplastik. — Plastiques en majolique.

Zilzer Hajnalka: Majolika-plasztika. Diana. Indus táncosnő. Vak koldusnő. Démon. — Majolikaplastik. Diana. Indische Tänzerin. Blinde Bettlerin. Dämon. — Plastiques en majolique. Diane. Danseuse indienne. Mendiante aveugle. Démon.

Hende Vince: Freskófestmény egy rózsadombi villa mennyezetén. — Deckenmalerei al fresco einer Budapester Villa. —
Peinture al fresco sur le plafond d'une villa à Budapest.

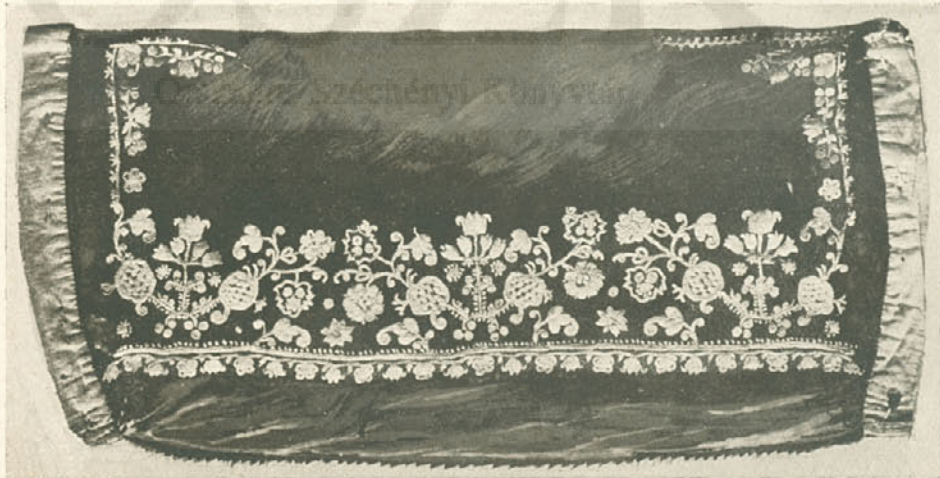
Hende Vince: Freskófestmény egy rózsadombi villa mennyezetén. Reményi József: A herendi porcellángyár porcellán-beléptijegye. — Deckenmalerei al fresco einer Budapester Villa. Porzellan-Eintrittsticket der Herender Porzellanmanufaktur. — Peinture sur le plafond d'une villa à Budapest. Billet d'entrée de la manufacture des porcelaines à Herend.

Leszkovszky György: A Rákócziánum új kápolnájának üvegképei. A XI. és a XII. stáció. — Glasbilder der neuen Rákócziánumkapelle in Budapest. — Vitraux dans la chapelle du Rákócziánum à Budapest.

Leszkovszky György: A Rákócziánium új kápolnájának üvegképei. A VI. és a VII. stáció. — Glasbilder der neuen Rákócziániumkapelle in Budapest. — Vitraux dans la chapelle du Rákócziánium à Budapest.

Sárközi népművészet a Társulat karácsonyi kiállításán. Himzett sárközi főkötő homlokrésze. — Sárközer Volkkunst auf der Ausstellung der Kunstgewerbe-gesellschaft. Stirnteil einer Sárközer gestickten Haube. — Art paysan de Sárköz à l'exposition de la Société des Arts décoratifs, Détail d'une broderie de Sárköz.

BÖRMŰZEUM. Ilyen is van. Hol is lenne, ha nem Németországban a »Knopfmuseum« hazájában, és pedig a Majna melletti Offenbach városában. Komoly hozzáértők mondják, hogy valamennyi szakirányú múzeum között ez a legjobban rendezett és leggazdagabb tartalmú. Olyan tehát, mely mintául szolgálhat a jövőben megalakítandó szakmúzeumoknak. A bőr művészi feldolgozásának sok-sok jó példáját látjuk benne és egy nagyarányú néprajzi osztály a bőrnek a különböző népeknél való szerepét mutatja be. Az európai részben a korai középkortól a jelenkorig a bőr megmunkálásával készült tárgyak hosszú sorát állították ki.

AZ ORSZ. M. IPARMŰVÉSZETI MŰZEUM-
BAN január 22-én nyílt meg néhai Bischitz Gyulaporecellánplasztikaigyjűteményéből és özv. báró Hatvány Józsefné esipkekollekciójából rendezett kiállítás. Ez alkalommal a Múzeum a legutóbbi hónapok új szerzeményeit is mutatja be. Ezeket a jövő számunkban ismertetjük.

AZ IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT KÖRÉBŐL

AZ ORSZÁGOS MAGYAR IPARMŰVÉSZETI
TÁRSULAT választmánya 1927. évi december hó 2-án tartott ülésén elnökölt Szablya-Frischauf Ferenc alelnök. Jelen vannak Seenger Béla alelnök, Ágotai Lajos, Benkhardt Ágost, Bodon Károly, Gaul Károly, Grabowiczky Leon, Hauswirth Ödön, Helbing Ferenc, Holló Mihály, Horváth Béla, Hosszu István, Jauernik Nándor, Jungfer József, Kovács Erzsébet, Kölber Dezső, Kulesár Sándor, Lakatos Artur, Mátrai Lajos, Menyhért Miklós, Meyer Antal, Nagy Antal, dr. Pacher Béla, Szalai Emil dr. Teles Ede és Györgyi Kálmán igazgató.

Az elnök megnyitja az ülést és jelenti, hogy Dréhr Imre dr. ügyvezető elnök, Ybl Ervin dr. és Zadubánszky Irén kimentették távolmaradásukat és felkéri a jegyzőkönyv hitelesítésére Ágotai Lajos választmányi tagot.

1. Györgyi Kálmán igazgató bemutatja a vallás- és közoktatásügyi miniszter leiratát, mellyel felhívja a Társulatot, hogy a M. Orsz. Képzőművészeti Tanácsban a Társulat képviselői részére fenntartott 3 tagsági helyre 3 tagot válasszon és ezek nevét helybenhagyás végett terjessze eléje. Az elnök elrendelte a titkos szavazást, melynek megejtése és a szavazatok összeszámlálása után kihirdeti a szavazás eredményét.

E szerint a beadott 22 szavazatból 20 Györgyi Kálmánra esett, Meyer Antalra 15 és Seenger Bélára 11. A többi megosztott. E szerint a nevezettek képviselik majd a Társulatot a Tanácsban.

2. Igazgató előterjeszti a vallás- és közoktatásügyi miniszter leiratát, mellyel véleményadásra kéri fel a Társulatot

a) több hazai nőegyletnek egy iparművészeti központ megszervezésére vonatkozó közös folyamodványáról,

b) egy háziipari kereskedőnek állami alkalmazást, illetve anyagi támogatást kérő beadványáról.

A választmány az a) alatti kérvényre vonatkozóan a végleges véleményadás előtt szükségesnek tartja, hogy az igazgató a szóbanforgó nőegyletek elnököit közvetlenül tájékoztassa a Társulat céljairól és szervezetéről, amelyek a Társulatot predesztinálják a részükről szervezni kívánt Iparművészeti Központnak szánt hatáskör a nőegyletek közreműködésével való ellátására.

A b) alatt jelzett kérvényt illetően a választmány sem a kért állami alkalmazást, sem a készpénzsegélynyújtást megokoltnak nem tartja s ezért nem is javasolja a miniszternek.

3. A Magyar Mérnök- és Építészegylet 60 éves fennállását ünneplő, december 8-án tartandó díszközgyűlésére meghívta a Társulatot.

A választmány köszönettel fogadja a meghívást és megbízza Györgyi Kálmán igazgatót a Társulatnak a díszközgyűlésen való képviselővel és ott az Egyesületnek élöszóval való üdvözlésével.

4. A Miskolci Kereskedelmi és Iparkamara átiratot intézett a M. Kir. Iparművészeti Iskolához idegenforgalmi iparművészeti emléktárgyaknak tervezése és készítése tárgyában. Az iparművészeti iskola igazgatósága e kérdésben a Társulatot ismeretei illetékesnek s ezért áttette a Kamara iratát a Társulathoz elintézés végett.

A választmány időszerűnek és fontosnak ismeri el a Kamara részéről fölvetett eszmét. Minthogy a kítűzött cél eléréséhez elsősorban jó tervek kellenek, ezeknek akár pályázatok, akár közvetlen megbízások útján való beszerzéséhez megfelelő pénzalap kell, ezzel pedig a Társulat jelen szorult anyagi helyzetében nem rendelkezik: oly értelmű átiratot intéz a Kamarához, hogy igyekezzék esetleg a többi hazai iparkamara bevonásával a szükséges összegeket előteremteni, melyek segítségével a Társulat a terveket beszerzi, hogy azokat a Kamarák közbejöttével egyes műhelyekben megvalósíttassa és a Kamarák által kijelölt kereskedőkkel Budapesten és a vidéken forgalomba is hozassa.

5. A Balatoni Művészkolónia azzal a kérrsel fordult a Társulathoz, hogy a Dunántúl több városában rendezendő képkiallításaira engedjen át egy iparművészeti kollekciót kiállítás és értékesítés végett.

A választmány egy kisebb kollekciónak kísérletképpen való átengedéséhez hozzájárul.

6. Igazgató örömmel jelenti, hogy a november hó 26-án megnyitott karácsonyi kiállításra úgy mennyiség, mint minőség tekintetében a jogos kívánalmaknak megfelelő anyagot sikerült egybegyűjtenie és hogy a kiállításról úgy a közönség, mint a sajtó elismeréssel és megelégedéssel nyilatkozik. Részt vesz a kiállítás iparművészeti részében 65, a grafikai részében pedig 22 kiállító. Különös érdeklődést kelt a sárközi népművészeti csoport, melynek egybegyűjtése Baja Benedek festőművész érdeme. Hálával emlékezik meg a választmányi tagokról, kik őt a kiállítás rendezésében támogatták.

A választmány örömmel fogadja a jelentést és jegyzőkönyvi köszönetet szavaz elsősorban Kovács Erzsébetnek, aki a rendezés nehéz munkájának java részét kiváló sikerrel végezte, továbbá a grafikai csoport anyagának egybegyűjtésében és elrendezésében segédkezett Helbing Ferenc, Meyer Antal, sz. Gyenes Lajos választmányi tagoknak, úgyszintén a sárközi csoport megszervezőjének, Baja Benedek festőművésznek.

7. Igazgató jelenti, hogy az idei monzai nemzetközi kiállítás magyar csoportjának anyaga visszaérkezett s azt jórésztben, a kiállítók hozzájárulásával, besorozta a karácsonyi kiállítás tárgyai közé. Az anyagi eredmény igen kedvezőtlen volt, amennyiben egyes kiállított tárgyak eladása révén csak 2.786.50 Lira bevétel volt.

A választmány megállapítja, hogy az idei monzai magyar kiállítás anyagi eredménytelensége is igazolja régi álláspontját, mely szerint céltalannak tartja Magyarországnak egy olyan külföldi kiállításon való részvételét, mely, mint a monzai, a fennforgó körülményeknél fogva ab ovo kizárja a kiállítók legszerényebb várokozásainak beteljesedését.

8. Igazgató jelenti, hogy a választmánytól kapott megbízásnak megfelelően gondoskodott az iparművészet tárgyköréből vett előadásokról. Ezeknek elsejét november hó 30-án Lyka Károly tartotta iparművészeti tárgyak gyűjtéséről, mintegy 120 hallgató jelenlétében. December 7-én Náda Pál dr. az ajándékozás művészetéről, 14-én Viski Károly dr. a népművészet és az iparművészet kölcsönös hatásáról tartanak előadásokat. Ujév utánra egyelőre 3 előadót biztosított, és pedig Ybl Ervin dr., Györgyi Dénes és Kozma Lajost. Ezeknek az előadásoknak sorrendjét külön közölni fogja a tagokkal.

A választmány helyesléssel tudomásul veszi az igazgató jelentését.

9. Holló Mihály bejelenti, hogy komoly helyről érdeklődnek a részéről ajánlott iparművészeti gazdasági központ létesítése iránt, úgy hogy reméli annak megvalósítását.

A választmány felkéri, hogy az ez ügyben való teendő további lépéseket tárgyalja meg az igazgatóval.

10. Új tagokul jelentkezett Svetits Intézet Nőipariskolája Debrecen, Nisslein Irma, Erney Magda Budapest, Weiner Ferenc Sátoraljauhely, Mímoza Szalon Kíspeszt, Huttkey Szilárd Szeged, Gróh Ede dr., Zaltz László, Preszly Elemér dr. Budapest, Málczai Márky Béla Székesfehérvár, kiket a választmány a rendezés tagok sorába fölvet.

Ezzel az ülés véget ért.

AZ IPARMŰVÉSZETRŐL SZÓLÓ ELŐADÁSOK, melyeket az Orsz. M. Iparművészeti Társulat eddig rendezett, nagy érdeklődést váltottak ki a Társulat tagjainak, hozzátartozóik és barátaik körében. Az első előadást Lyka Károly tartotta az iparművészeti tárgyak gyűjtéséről. Ez alkalommal a Társulat utcai nagy kiállítási terme szűknek bizonyult az érdeklődő közönség befogadására s ezért Náda Pál dr.-nak az ajándékozás művészetéről szóló következő előadását a társulattal egy földel alatt levő Andrassy-úti színházban tartotta, ahol a közönség kényelmesebben elhelyezkedhetett. Viski Károly dr. volt a harmadik előadó, aki a népművészet és az iparművészet kölcsönös hatásáról értekezett. Lapunk korlátolt tere miatt csak kivonatossan közölhetjük ezeket az igen érdekes és tanulságos előadásokat. Ybl Ervinnek január hó 27-én tartandó Részletek a hazai művészet történetéből című előadására lapunk zártakor küldték szét a meghívókat. Még Györgyi Dénes építésztanár (esaládi házakról), Zádubánszky Irén igazgatónő (magyar női viselet) és Kozma Lajos építész (lakásberendezési kérdések) ígérték meg, hogy a társulat tagjai részére február—április hónapokban tartanak előadásokat. A társulat minden egyes előadásra külön-külön meghívót küld a tagoknak, kik családtagjaikkal és ismerőseikkel díjmentesen hallgathatják az előadókat.

KÜLFÖLD

KONYHA-PROBLÉMÁK. Míg a német munkás-lakások építői, sőt a bécsi községi lakások tervezői is jórészt a »konyhaszoba« híveit, addig odaát, tengeren túl, sokkal inkább a kiesiny, de külön konyhák mellett foglalnak állást az építészek. A gyorsvonati étkezőkocsiban — mondják a felfogás védői — egyszerre kétszáz embernek főznek ebédet, akkorka helyen, mely alig nagyobb egy jókora szekrénynél. Az európai építészek arra hivatkoznak, hogy a munkáscsaládnak takarékoskodni kell a fűtőanyaggal, a főző esaládnának gyermekeit is szemmel kell tartania, jobb hát a konyhával egyesített ebédlőszoba. De az amerikaiak erre azt mondják, hogy sem ízlés, sem higiénia nem szól a mellett, hogy az öblögetőedények és hulladékok

szomszédságában fogyasszuk el ebédünket. A konyha-probléma tehát fel van vetve s meglehetősen fejtevést okoz a nagyvárosi bérházak kislakás-építőinek. De abban valamennyi reform-építész egyetért, hogy a jövő lakásaiban a »racionális« konyhaberendezés mindennél fontosabb. Az a semminek feltűnő pár lépés, mely a tűzhelyet és a konyhaszekrényt elválasztja egymástól, a mai emberi energia-megtakarításnál évente sok ezer munkakilogramm-többletet jelenthet az amúgy is túlterhelt anyára vagy háztartásvezetőre nézve. Ezért nemesak az Egyesült-Államokban vannak ma már »tudományos háztartásvezetést szolgáló intézetek«, hanem európai propaganda-központok is vannak ily célra. Német nyelven is jelentek meg erre vonatkozó kézikönyvek s ezeknek legfőbb fejezete a helyes konyha-beosztásról szól. A főelv az, hogy a dolgozó asszony lehetőleg ülve érje el mindazokat a szükséges holmikat, melyek a főzésnél számára egy kar távolságra kényelmesen állnak, ideértve az öblögetés és edénymosás eszközeit is.

EGY ZENESZOBÁ FALFESTÉSE. A berlini állami porcellángyár új igazgatója nemrégiben beköltözött a Nagy Frigyes idejéből való pompás palota lakosztályaiba. Első dolga volt, hogy új lakásának nemesak belső berendezéséről, de méltó dekorálásáról is gondoskodjék. Egy nagy zeneszoba festésével Weiss E. Rudolfot, a legkitűnőbb német könyvművészek egyikét bízta meg, aki — úgy látszik — díszítő festőnek is jól megállja a helyét. Óriási figurákat festett a négy nagy falra, melyek négy zenei tételt jelképeznek (allegro: vágató lovakat; scherzo: búvész és clown; andante: halk léptekkel sétáló lányok; és újra allegro: szökellő fiatal pár repülő angyaloktól kísérve). Az ablakok melletti keskeny falcsíkokra a zenét élvező naív hallgatókat festett. Technikailag úgy oldotta meg a feladatot, hogy nem freskóval dolgozott, mert ezt idővel nem lehetne elvinni onnan, hanem egy-egy preparált kifeszített vászonra festett temperával. Mindössze három színt: karmint, szürkéskéket és egy halvány sárgásbarnát alkalmazott s az egésznek légszerűségével ért el művészi hatást.

ÉRZÜLET ÉS LAKÁS. A stuttgarti lakás-kiállítás, a német, francia és holland reform-építészek nagy bemutatkozása még egyre hullámozik a németek kedélyvilágában. A kiállítás, melyről a Magyar Iparművészet részletesen beszámolt, már bezárult, épületei átalakulnak tényleges lakás-célokra, de a szakkörök még egyre vitatkoznak az ott látott és sokban nagyon meglepő újítások életképességén. Nem lehet mondani, hogy mindenütt egyenlő tetszéssel találkoztak ezek az újítások. Így például a legnagyobb német gyáripari szövetségek egyike, a német faiparosoké, az elmúlt évben éppen azért tartotta gyűlését Stuttgartban, hogy közvetlen tapasztalatok alapján alkothasson ítéletet. Nos, a fanagyiparosok ítélete mereven visszautasítja az ott látottakat. Az a véleménye e testületnek, hogy mindaz,

amit nekik ott bemutattak, ellenkezik a német ember érzületével. Annak, aki a »magának való« lakást szereti, ez a lakástípus csak ridegséget, nem pedig kényelmes jólétet jelent. Bár szívesen látják azt a törekvést, mely a nagy tömegek számára a változott szociális viszonyoknak megfelelő lakásokat akar nyújtani, azt, amit a stuttgarti kiállítás nyújtott, kielégítő megoldásnak el nem fogadhatják. A »tömegember« tenyésztése helyett az egyéniség s annak szabad megnyilvánulása sokkal méltóbb cél s az építészetnek ezt az emberi eszményt kell a mai időben is szolgálnia. A német nagyiparosok ellenszenvével szemben más, főleg művészi körök viszont meleg szimpátiával látták a stuttgarti lakás-kiállítás eredményeit. Erre vall az a szándék is, hogy a leszerelt kiállítás valamennyi építészeti tervét vándorútra viszik, hogy Svájcban és Hollandiában is bemutassák a szakköröknek.

A NYAKKENDŐKIRÁLY. Idáig azt hittük, hogy a pesti nagykörúton van a palotája. A bolti cégtáblán meg volt festve az az óriás nyakkendő, mely mutatta, hogy kedvelt hível a nyakkendő mindkét szárnya irányában őt vallják uruknak. Most kiderült, hogy az igazi nyakkendőkirály nem is a pesti körúton él, hanem a Como-tó partján a Villa D'Olmo-ban. Neve Salterio s ő minden élő selyemnyakkendő atyja. Ő a nyakkendőkirály, ő a nagymogul, a sahok sahja, a selymek selyme, ő a magánkötő és ő a főköttő. Egyszóval a nyakkendők világunalkodója. Ez akként derült ki, hogy a híres selyemdinasztia élő ura elkiáltotta magát, hogy »fegyverre« és egyszerre a világ minden tájáról nyakkendők özönlöttek a comói tó partjára. Megmutatni, melyik terv, melyik selyem, melyik coupon a legférfiasabb. Ez volt a nyakkendők világolimpiája, a nagy nemzetközi világverseny nyakraválók számára. Mintegy százezer lira volt a legszebb alattvalók jutalmazására kitűzve. Ennyi lira pedig még a legkeményebb selymek szívét is megindítja. Meg is indultak. Jöttek a párizsi apaesok és az angorai sálók, a divatos brokátok és a fantasztikus Laval-lierek. Hőfehér ártatlan kis esokrok mellett vad expresszionista nyerselymek lángoltak. Mindenki eljött, aki egy nyakkendő-selyem-tervet színben, vonalban el tudott gondolni. És — ó Istenem — végül is alig tudott a nyakkendőkirály választani. Nem, nem azért, mert nem tudta volna, hogy a 28 nemzet 1500 művészének hétezer terve közül melyik a legszebb. Hanem mert ennyi vitéz közt alig volt egy is — nyakas. A legtöbbről azt állapították meg a zsűriben, hogy szép lámpaernyő vagy könyvkötő-vászon volna belőle. Esetleg fürdőkosztüm... De egy nyakkendőnek lenni, még hozzá olasz selyemből! Végre is Guldo Porro olasz selyme kapta az első díjat és a — nagy vitézségi aranyérmét. A zsűri vezérkar neki ítélte oda. Hét tagból állt ez a Generalstab, az elnöke Corrado Ricci volt s mint döntő bírák Hoffmann József bécsi építész és Gerevich Tibor budapesti egyetemi tanár is résztvettek benne. Tant de bruit pour une cravatte!...

KÉPROMBOLÓK. Az a válság, melyet a mi képzőművészeink is éreznek, az egész világ festői és szobrászai körében érezhető. A pénzek stabilizálása minden országban elsősorban a fényűzésnek s a magasabbrendű kultúreikkeknek termelőit sújtotta. De világszerte észrevehető egy bizonyos elfordulás a képektől más okokból is. Az új, puritán felfogást hirdető építőművészet és lakásesztétika is hozzájárult ehhez. A dísztelen falak, a higiénikus lakás, a merőben szükségleteket megfűző berendezés, ennek a mérnöki józanságú korának prédikátorai szeretnének minden feleslegest eltávolítani a lakásainkból. Képet és a szobrot, sőt hovatovább az egyéb díszítő tárgyakat is. »Bacillus-telep« — harsogja az egyik. »Oeska ideológia limlomja« — mondja a másik. Lakásgép, bútorgép kellenek e túlradikális apostoloknak, nem »avult korszellemnek szentimentális maradványai«. A deszani s egyéb mérnök-esztétikai gócpontok ez új prófétái megjósolják, hogy egy-két évtized múlva az egész emberiség megvetéssel fog elfordulni azoktól a festőktől, akik valaha oly teljesen meddő dolgokkal foglalkoztak, mint tájkép vagy portraifestés, a helyett hogy beérték volna egy szobának eszramentes és száz százalékig egészséges mázoló-munkájával. Szerencsére ez a sok mindenfélét próbált nemzedék még ezeket a szörnyű jóslatokat is kihaveri. Az emberek nagy része meg sem hallja őket. Az a kisebbik rész pedig, amelyik tudomást vesz róluk, vigasztalódik. Tudván, hogy hiszen képrombolók minden korban voltak. A puritán életfelfogás vad fanatikusai mindig kikelték efféle hiúságok ellen, mint művészet, dísz, esztétikai játék. Akik primitívizmust kívánnak e világtól, mindig a barlang- és jégkorszak emberének hódolnak s az ő lakásának konstruktív egyszerűségét hirdetik. Csak azt felejtik el, hogy — már ő neki is voltak festményei a falakon.

GAZDASÁGOS ÉPÍTKEZÉS. Németországban az elmúlt év nyarán törvényerőre emelkedett az az intézkedés, mely állami támogatást biztosít »a gazdaságos építkezés kísérleti telepe« részére. Tízmillió márkát adott erre a célra a birodalmi pénzügyminiszter. Ezt az összeget a munkaügyi minisztérium hatáskörébe tartozó új bizottság kapja. S ebből nemesak tervekkel kell készíttetnie, kísérleti állomásokat, laboratóriumokat és anyagvizsgáló intézetet fenntartania, hanem kölesönöket is kell

nyújtania olyan új házak építésére, melyeknél az új módszereket kipróbálják. Persze a kölesönzött összegnek jelzálogos biztosítását megkívánják. Az új alakulatban a 16 tagú intézőbizottság mellett egy 15 személyből álló véleményezői testület is van, melynek tanácsait minden esetben ki kell kérni. Az új intézmény semmi esetre sem lehet önmaga az építető.

HIREK MINDENFELŐL. Párizsban ez év tavaszára nagy kiállítást készít elő a »hivatásos építészek szövetsége«, mely a lakásművészet összes kérdéseit fel fogja ölelni. B e s iparművészete teljes erővel készül az idei nyáron Kölnben rendezendő Pressa-kiállításon való részvételre. Mint-hogy a kiállítás látogatóinak számát előzetes becsülés szerint közel 8 millió emberre teszik, az osztrák hatóságok is messzemenő támogatást adnak az üveg-, fém-, fa-, textilanyagok stb. bemutatásával tevékenykedő ipari és művészi testületeknek. H o l l a n d i á b a n az egész világ építészeinek kiküldöttjeivel nemrég kongresszust tartottak. Ez alkalommal az »építész« cím védelme érdekében sürgős törvényhozási intézkedéseket kértek. Kiderült, hogy csak igen kevés országban van eddig erre vonatkozó törvényes intézkedés, így Olasz-, Spanyolországban, Portugáliában, Magyarországon és Jugoszláviában. Az építészeti munka szerzőjogi védelmére is fontos javaslatokat tettek. A u g s b u r g b a n az elmúlt ősszel a német építészek s festők egy csoportja kongresszust tartott, melynek az a célja, hogy a »színes városkép« újra való fölélesztését sürgessék. A kongresszus alkalmából egy kis kiállítást is rendeztek e cél eszközeinek bemutatására. De a kedves régi Augsburg városképe messze túltett a modern városkép-terveken színesség dolgában. S t u t t g a r t b a n az ottani múzeumban ez év márciusában zománemunkák kiállítása lesz, hogy a régi s modern iparművészet legértékesebb alkotásait ebben a technikában is megmutassák, mint ahogy e múzeum a kiállítások végtelen sorozatában eddig is eszelekedte. K ö l n b e n lesz 1932-ben a német Werkbundnak negyedszázados jubileuma alkalmából rendezendő óriásméretű kiállítása. Ezt a kiállítást párhuzamba hozzák az ugyanazon évi nagy frankfurti Goethekiállítással. Ez a határozat azért meglepő, mert bizonyos mértékben sakkhúzása a nagy német szövetségnek a két évvel előbbre, azaz 1930-ra tervezett berlini nemzetközi kiállítással szemben.

Ha elmegyek operettet hallgatni, vagy kabaréba, akkor nyilván mulatni akarok. Amde ha vágyódom egy Beethoven-szimfónia hallására, vagy Elektrát, Az ember tragédiáját, Shakespeare-t vagy a múzeumok művészi kincseit akarom élvezni, akkor nem lehet szó mulatságról vagy szórakozásról, hanem egy lelki vágy és szükséglet kielégítéséről, mellyel magamban értékes szellemi funkciókat, nagy és magaslatos érzéseket akarok ébreszteni.

*

A művészi munkának technikai része csak eszköz a cél elérésére. Ez a művészet kézművessége. Ezt tanulja meg a művész éppen azért, hogy művész legyen, nem pedig mestereMBER.